

Sancti Gregorii Papæ Primi Cognomento Magni Opera

In Tres Tomos Distributa. Ex quamplurimis MSS. Codicibus emendata ;
Additæ Sunt Quædam Notæ in Dialogos & Epistolas ejusdem S. Gregorii

Gregor <I., Papst>

Lutetia Parisiorum, 1675

Homilia XIX. Portam quoque, quæ respiciebat viam Aquilonis atrij
exterioris, mensus est tam in longitudine, quàm in latitudine. Et thalamos
ejus tres hinc, & tres inde: & frontem ejus, & vestibulum ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74915)

cum erit vobis, sicut vox sanctificata solemnitatis. Frænum quippe erroris maxillas populorum constrinxerat, quando idolorum errore obligata Gentilitas, Deo vero confessionis laudem dare nesciebat. Sed hoc ipsum erroris frænum jam nobis in canticum versum est, quum gaudentes psallimus atque cantamus: *Omnes dii gentium demonia, Dominus autem calos fecit. Et rursum: Simulacra gentium argentum & aurum, opera manuum hominum: os habent, & non loquuntur; oculos habent, & non videbunt; aures habent, & non audient; nares habent, & non odorabunt; manus habent, & non palpabunt; pedes habent, & non ambulabunt. Qui itaque hæc omnipotenti Domino psallendo dicimus, ipsum erroris nostri frænum, quod à laude Dei ora nostra ligaverat, vero Domino canticum fecimus. Bene autem dicitur: *Sicut vox sanctificata solemnitatis; quia dum confessionis laudem Deo reddimus, in sanctificata solemnitate gaudemus. Respondeamus ergo moribus tantæ misericordiæ Redemptoris nostri, & qui lucem cognovimus, pravorum operum tenebras declinemus. Quid est jam, rogo, quod in hoc mundo libeat? Ubique luctus aspicimus, undique gemitus audimus. Destructæ urbes, eversa sunt castra, depopulati agri, in solitudinem terra redacta est. Nullus in agris incola pæne nullus in urbibus habitator remansit: & tamen ipsæ parvæ generis humani reliquæ adhuc quotidie & sine cessatione feriuntur. Et finem non habent flagella cælestis justitiæ, quia nec inter flagella correctæ sunt actionis culpæ. Alios in captivitatem duci, alios deturbari, alios interfici videmus. Quid est ergo quod in hac vita libeat, fratres mei? Si & talem adhuc mundum diligimus, non jam gaudia, sed vulnera amamus. Ipsa autem quæ aliquando mundi domina esse videbatur, qualis remanserit Roma, conspiciamus. Immenis doloribus multipliciter attrita, desolatione civium, impressione hostium, frequentia ruinarum: ita ut in ea completum esse videamus, quod contra urbem Samariam per hunc eundem Prophetam longè superius dicitur: *Pone ollam; pone, inquam, & mitte in ea aquam, & congere frustra ejus in ea. Et paulò post: Effervit coctio ejus, & discotta sunt ossa illius in medio ejus. Atque iterum: Congere ossa, quæ igne succendam, consumentur carnes, & coquetur universa compositio, & ossa tabescent. Pone quoque eam super prunas vacuam, ut incalescat, & liquefiat ex ejus. Tunc enim nobis olla posita est, cum hæc est civitas constituta. Tunc in eam aqua missa est, & frustra ejus congesta sunt, quando ad eam undique populi confluebant, qui velut aqua calens actionibus mundi fervescerent, & quasi frustra carni in ipso suo fervore liquarentur. De qua bene dicitur: *Effervit coctio ejus, & discotta sunt ossa ejus in medio illius: quia prius quidem in ea vehementer incaluit actio gloriæ sæcularis, sed postmodum ipsa gloria cum suis sequacibus defecit. Per ossa etenim potentes sæculi, per carnes verò populi designantur: quia sicut carnes portantur ossibus, ita per potentes sæculi infirmitas regitur populorum. Sed ecce jam de illa omnes hujus sæculi potentes ablati sunt, ossa ergo excocta sunt. Ecce populi defecerunt, carnes ejus liquefactæ sunt. Dicatur itaque: *Congere ossa, quæ igne succendam: consumentur carnes, & coquetur universa compositio ejus, & ossa tabescent. Ubi enim senatus? Ubi jam populus? Contabuerunt ossa, consumptæ sunt carnes, omnis in ea sæcularium dignitatum ordo extinctus est. Excocta est universa compositio ejus. Et tamen ipsos nos paucos qui remansimus, adhuc quotidie gladij, adhuc quotidie innumeræ tribulationes premunt. Dicatur ergo: *Pone quoque eam super prunas vacuam. Quia enim senatus deest, populus interiit, & tamen in paucis qui sunt, dolores & gemitus quotidie multiplic-******

A tur, jam vacua ardet Roma. Quid autem ista de hominibus dicimus, cum ruinis crebrescentibus, ipsa quoque destrui ædificia videmus? Unde aptè de civitate jam vacua subditur: *Incalescat, & liquefiat ex ejus.* Jam enim & ipsa olla consumitur, in qua prius & carnes & ossa consumebantur: quia postquam defecerunt homines, etiam parietes cadunt. Ubi autem sunt qui in ejus aliquando gloria lætabantur? Ubi eorum pompa? Ubi superbia? Ubi frequens & immoderatum gaudium? Impletum est in ea quod contra destructam Niniven per Prophetam dicitur: *Vbi est habitaculum leonum, & pascua carulorum leonum?* An ejus duces ac principes leones non erant, qui per diversas mundi provincias discurrentes, prædam faciendi & interficiendo rapiabant? Hic leonum catuli inveniebant pascua: quia pueri, adolescentes, juvenes sæculares, & sæcularium filij huc undique concurrebant, cum proficere in hoc mundo voluissent. Sed jam ecce desolata, ecce contrita, ecce gemitibus oppressa est. Jam nemo ad eam currit, ut in hoc mundo proficiat: jam nullus potens & violentus remansit, qui opprimendo prædam diripiit. Dicamus ergo: *Vbi est habitaculum leonum, & pascua carulorum?* Contigit ei quod de Judæa novimus per Prophetam dictum: *Dilata calvitium tuum sicut aquila.* Calvitium quippe hominis in solo capite fieri solet, calvitium verò aquilæ in toto corpore: quia cum valde senuerit, plumæ ejus ac pennæ ex omnibus membris illius cadunt. Calvitium ergo suum sicut aquila dilatat, quia plumas perdidit, quæ populum amittit. Alarum quoque pennæ ceciderunt, cum quibus volare ad prædam confueverat: quia omnes potentes ejus extincti sunt, per quos aliena rapiabant. Hæc autem quæ de Romane urbis contritione dicimus, in cunctis facta mundi civitatibus scimus. Alia tamen loca clade desolata sunt, alia gladio consumpta, alia fame cruciata, alia terræ hiatibus absorpta. Despiciamus ergo ex toto animo hoc pressens sæculum vel extinctum: finiamus mundi desideria saltem cum mundi fine: imitemur bonorum facta quæ possumus. Apud Orientem enim & Aquilonem multi sunt, qui pro perfectione vitæ centum cubitis mensurantur. Ex Judæa etenim & Gentilitate, sicut dictum est, ad sanctitatis culmen excreverunt. Quamvis intelligi per Orientem & Aquilonem, etiam justis & peccatores possint. Oriens quippe non immerito justis nominatur, qui sicut in luce fidei nati sunt, in innocentia persistenterunt. Per Aquilonem verò rectè peccatores accipimus, qui mentis frigore dilapsi sub peccati sui umbra torpuerunt. Sed quia omnipotentis Dei misericordia etiam tales ad penitentiam revocat, compunctione & lacrymis lavat, virtutibus dat, & usque ad perfectionis gloriam sublevat, non solum ad Orientem centum cubiti, sed etiam ad Aquilonem ducuntur, dum cum justis etiam peccatores per dona & penitentiam ad perfectionem veniunt; largiente Domino nostro Jesu Christo, qui cum Patre & Spiritu sancto vivit & regnat Deus per omnia sæcula sæculorum, Amen.

HOMILIA XIX.

Portam quoque, quæ respiciebat viam Aquilonis atrij exterioris, mensus est tam in longitudine, quam in latitudine. Et thalamos ejus tres hinc, & tres inde: & frontem ejus, & vestibulum ejus secundum mensuram portæ prioris: quinquaginta cubitorum longitudinem ejus, & latitudinem viginti & quinque cubitorum. Fenestra autem ejus, & vestibulum, &

sculptura secundum mensuram porta que respiciebat ad Orientem: & septem graduum erat ascensus ejus, & vestibulum ante eam. Et porta atrij interioris contra portam Aquilonis, & Orientalem: & mensus est à porta usque ad portam centum cubitos. Et eduxit me ad viam Australem, & ecce porta que respiciebat ad Austrum: & mensus est frontem ejus, & vestibulum ejus juxta mensuras superiores: & fenestras ejus, & vestibula in circuitu, sicut fenestras ceteras, quinquaginta cubitorum longitudinem, & latitudinem viginti quinque cubitorum. Et in gradibus septem ascendebatur ad eam: & vestibulum ante fores ejus: & calata palme erant, una hinc, & altera inde in fronte ejus.

Magna legentium debet esse discretio, ut in sacro eloquio cum quilibet unus sermo dicitur, non semper unam eandemque rem significare credatur: sicut aliquando sol in bono, aliquando verò accipitur in malo. Solis etenim nomine aliquando ipse Redemptor noster signatur, aliquando persecutio. Attestante enim libro Sapientia, in inferno impij dicturi sunt: *Erravimus a via veritatis, & sol iustitia non luxit nobis.* Et de factis feminibus Dominus dicit: *Orto sole aruerunt;* quia videlicet facta persecutione, in reprobatorum cordibus prædicationis verba sicantur. Sic leo Dominum signat. Unde scriptum est: *Vicit leo de tribu Iuda.* Sic leonis nomine diaboli similitudo exprimitur, sicut per primum pastorem dicitur: *Adversarius vester diabolus sicut leo rugiens, circumi quærens quem devoret.* Sic bovis nomine sapiens designatur. Unde scriptum est: *Non junges bovem & asinum,* id est, sapientem cum stulto in prædicatione non focies. Sic per bovem fatuus figuratur, sicut de eo qui in turpitudine amoris captus est, dicitur: *Stratimque eam sequitur, quasi bos ductus ad victimam;* id est, sicut fatuus trahitur ad mortem. Hæc igitur dixi, ne quia portam significare Dominum, vel prædicatores, vel scripturam sacram, vel fidem exposui, ubicumque jam in hoc Propheta porta legitur, signare aliud non credatur. Cum enim de una porta Propheta loqueretur, rectè fides intellecta est, quia una est omnium electorum fides. Cum verò aliæ portæ nominantur, intelligi ora prædicatorum possunt, per quæ vera vita cognoscitur, & per quæ ascenditur ad sacramentorum spiritualium cognitionem. Nam porta per quam significari fidem diximus, notandum nobis est quia inferior appellatur. In hac enim vita dum sumus, quasi in imo positi adhuc inferiùs tenemur. Et rectè inferior porta fides est, quia nobis in terra positis aperit cognitionem Dei. Itaque nunc dicitur: [*Portam quoque que respiciebat viam Aquilonis atrij exterioris, mensus est eam in longitudine, quam in latitudine. Et thalamos ejus tres hinc, & tres inde; & frontes ejus, & vestibulum ejus secundum mensuram portæ prioris: quinquaginta cubitorum longitudinem ejus, & latitudinem viginti & quinque cubitorum. Fenestra autem ejus, & vestibulum, & sculptura secundum mensuram portæ que respiciebat ad Orientem: & septem graduum erat ascensus ejus, & vestibulum ante eam.*] De porta quæ respiciebat viam Aquilonis atrij exterioris, ea ipsa replicantur quæ jam de porta alia superiùs dicta sunt, atque alia subjunguntur, quæ de prædicta porta Propheta tacuerat. Ut ergo de his latius disseramus, quæ necdum discussa sunt, debemus ea quæ dicta sunt, sub brevitate replicare.

S. Greg. Tom. I.

Porta enim viam Aquilonis respicit, cum prædicator quisque vitam peccatoris agnoscit, eique interiora vite per verbum prædicationis aperit. Quæ porta atrij exterioris dicitur. Externus quippe est atrium vita præsens, in qua omne quod corporaliter agitur, corporaliter etiam videtur. Quæ tam in longitudine, quam in latitudine mensuratur, quia cum ad fidem peccator ducitur, necesse est ut ejus doctor consideret, vel quantum in longitudinem spei, vel quantum in latitudinem charitatis ex ejus admonitione proficiat. Qui enim ad Deum convertitur, si adhuc bona vite præsentis sperat, longitudinem non habet, quia brevis est vita in qua spem posuit. Si per terrenarum rerum concupiscentiam, & adhuc per proximi odium coangustatur, latitudinem non habet, quia nescit vel transitoria contemnere, vel se in proximi amore dilatare. Cum verò conversus quisque æternæ vite gaudia longanimitè sperat, proximorum molestias cum charitate tolerat, & ea quæ non habet, concupiscere contemnit; longitudinem & latitudinem porta habet, quia gloria prædicatoris, est profectus auditoris. Unde quibusdam per magnum prædicatorem dicitur: *Gaudium meum & corona mea.* Et rursum: *Ecce nunc vivo, si vos statis in Domino.* Atque iterum: *Quæ est nostra spes aut gaudium? Nonne vos ante Dominum?* Longitudo ergo & latitudo portæ est quæ ad Aquilonem respicit: quia cum infidelem quempiam in peccati sui frigore torpentem prædicator ad fidem converterit, per hoc quod eum in longitudinem spei tendit, & in amplitudinem charitatis dilatat, ejus gloriam suam facit. Et quia in cognitione sanctæ Trinitatis ex verbo prædicationis auditores quique in ejusdem Trinitatis amore proficiunt, habet hæc eadem porta thalamos tres hinc, & tres inde: quia omne quod per Testamentum novum de Trinitate conditor loquitur, hoc etiam de Testamento veteri ostendit. Et cor audientium in amore celestis patriæ perficit, ut anima inhærens Deo, quasi sponsa cum sponso in quodam jam thalamo sedeat, atque se à terrenis desiderijs funditus avertat. Vel certè, ut longè superiùs dictum est, quia tres sunt ordines bene viventium, bonorum scilicet conjugatorum, continentium, atque prædicatorum: & quia alij etiam in conjugijs positi amore celestis patriæ anhelant: alij autem spe æterni gaudij etiam carnem macerant, omnesque actus terrenos refugiunt, & in cura hujus sæculi implicari contemnant: alij verò & terrena bona despiciunt, & celestia gaudia prædicant, quæ cognoverunt: quid isti nisi in spiritali ædificio thalami sunt, in quorum cogitatione & meditatione anima celesti sponso sociatur? Quos tres bonorum ordines, quia non solum Ecclesia ex Gentibus habet, sed aliquando etiam synagoga habuit, dum magna multitudo spiritualium Redemptoris gratiam ardentè expectavit, porta ædificij celestis tres hinc, & tres inde thalamos habet: quia prædicator quisque, cum ad supernam patriam auditorem provocat, & novos patres & veteres anhelasse celesti desiderio demonstrat. Plus enim plerumque exempla quam rationationis verba compungunt: & cum prædicator dicit quales alij in conjugio, vel in continentia, vel in prædicatione erga omnipotentis Dei amorem in novo Testamento fuerint, vel alij quales in veteri, porta quæ loquitur, ternos ex utroque latere habere se thalamos ostendit. Quæ porta habet & frontem; quia sunt in prædicatoris vita aperta opera quæ videntur. Habet & ante frontem vestibulum: quia priusquam bona opera insinuet, prædicat fidem, per quam anima humiliter veniens, ad bonorum actuum altitudinem sublevetur. Quæ cuncta secundum mensuram portæ prioris sunt, juxta hoc quod subditur: [*Quia mensus est quinquaginta cubitorum longitudinem ejus, & latitudinem viginti quinque cubitorum.*] Hæc jam superiùs latius me

NN nn ij

Idem lib. 34
Moral. c. 6.

Sap. 5. b

Matt. 13. c

Greg. 7.

Moral. c. 16.

Apoc. 5. b

1. Pet. 5. b

Drut. 22.

Prov. 7. b

Phil. 4. a

1. Tim. 3.

1. Thess. 2. d

* et. profi-
cit.

suprà hom.
17.

dixisse meministis. Per quinquagenarium enim numerum requiem diximus figurari: quia & quinquagesimus annus veteri populo in requiem datus, appellatus est Jubilæus: & septenarius numerus, per quem hoc omne tempus evoluitur, septies multiplicatus, ad quadraginta & novem ducitur. Cui monas additur, quia in unius contemplatione requies æterna perficitur. Idem ergo quinquagenarius numerus nobis in longitudinem est: quia pervenire ad illam requiem non potest, nisi qui ad eam, spem suam modo tendere longanimiter potest. Quia enim per quinquagenarium numerum ad æternam requiem provocamur, etiam hoc nos omnino instruit, quod in tabernaculo decem cortinæ iussu sunt fieri, quæ haberent ansulas quinquagenas, & circulos aureos quinquagenos à latere & summitate. Cortinæ tabernaculi, sancti omnes sunt, qui ex diversis virtutum coloribus in sanctæ Ecclesiæ ornamento proficiunt. Qui & interiora velant, & exteriora omnimodo exornant: quia eorum vita in quantum videtur, ornamentum est; & eorum intellectus intus absconditur, dum cælestia quæ in mente servant, & dicere non possunt, in eis aliquo modo velantur. Rectè autem decem cortinæ sunt, quia per Decalogi studium, ipsa sanctorum corda profecerunt. Hyacinthina verò ansulæ cortinarum fieri quinquaginta præcepta sunt. Hyacinthus calispeciem habet. Ansulæ ergo cortinarum sunt præcepta cælestia, in quibus ligantur anime, ut ab inferioribus sublevate, superius pendeant. Quæ videlicet ansulæ habent & circulos aureos, intellectum scilicet verâ sapientiâ fulgentem. Qui intellectus, quia esse debet per omnia circumspectus, & cautæ sollicitudinis vigilantia munitus, rectè per circulos designatur. Et notandum quod à latere & summitate jubentur ansulæ, vel circuli in cortinis fieri: quia præcepta cælestia, & intellectus spiritalis, non solum debet nos sursum in Dei amorem suspendere, sed etiam proximo in charitate sociare. In eo enim quod conditorem nostrum diligimus, quasi per superiores ansulas in aère pendemus. In eo verò quod sicut nosmetipsos proximos amamus, ansulas & circulos à latere habemus, ut cortinæ tabernaculi, id est, fidelium animæ per charitatem conjunctæ sint, & non per discordiam divise. Unde & hic post longitudinem quinquaginta cubitorum, protinus latitudo subjungitur viginti & quinque cubitorum: quæ videlicet latitudo ad charitatem proximi pertinet. Ipsa enim in fratrum amore se dilatat, atque erga eos omne quod potest boni operis exercet. Cuncta autem bona opera quæ corporaliter fiunt, per quinque corporis sensus exhibentur, videlicet per visum, auditum, tactum, gustum, odoratum. Quinarius verò numerus per semetipsum ductus ad viciesimum & quintum pervenit; quia bona opera cum agi cœperint, per fervorem animum ad augmentum excitant, & per semetipsa multiplicantur. Unde & latitudinem menti faciunt, ut non sit angusta per teporem, sed expansa in bonis actibus per charitatem. Omnis enim torpor teporis, angustia est; omnis verò benignitas charitatis, magna latitudo. Nam etsi res desunt, quæ fortasse indigenti proximo præbeantur, ampla est substantia voluntatis bonæ, quæ sufficit ad regni retributionem, sicut scriptum est: *In terra pax hominibus bona voluntatis.* Sequitur: *[Fenestra autem ejus, & vestibulum, & sculptura secundum mensuram porta quæ respiciebat ad Orientem.]* Cuncta hæc jam superius latius dicta sunt, & idcirco sermo non debet mota expositione tardare. Hoc tamen magnopere notandum est, quod porta ad Aquilonem ea omnia habere perhibetur, quæ porta ad Orientem: fenestras scilicet contemplationis, vestibulum humilitatis, sculpturam bonæ operationis. Omnes enim qui per hoc quod Deo in conversatione nati sunt, in innocentia perseverant, portam ad Orientem habent;

A quia eis cælestis regni aditus patet ex lumine quod acceperunt. Et omnes qui in peccatis postmodum lapsi, torporis sui frigore sunt depressi, sed dum per penitentiam redeunt, ad amorem cælestis patriæ recalciscunt, portam ad Aquilonem habent; quia eis etiam post peccati sui frigus cælestis regni aditus per misericordiam patet. Ea ergo habere dicitur porta ad Aquilonem, quæ habet porta ad Orientem; quia & conversi peccatores sic ditantur virtutibus, sicut illi sunt divites, qui cadere in peccatum vitaverunt. Unde & Psalmistæ voce per Dominum dicitur: *Civem sicut panem manducabam;* quia sic penitentes recipiunt justos. Scriptum quippe est de peccatoribus: *Olim in cilicio & cinere penitentiam egissent.* Cuius ergo sicut panis comeditur, quando ad auctoris sui gratiam peccator per penitentiam sicut innocens revocatur. Porta igitur ad Aquilonem habet fenestras, habet vestibulum, habet sculpturas; quia cum peccator ad vitam post culpas reducitur, sæpe lumen contemplationis accipit, atque de ipsa memoria iniquitatis suæ, gratiam magnæ humilitatis, bonæ quoque operationis efficaciam sumit; ut omne quod fieri præcipitur, in vita ejus quasi sculptum esse videatur. *[Septem verò graduum erat ascensus ejus, vestibulum ante eam.]* Septem gradibus ad portam ascenditur, quia per sancti Spiritus septiformem gratiam aditus nobis regni cælestis aperitur. Quam septiformem gratiam Isaias in ipso nostro capite, vel in ejus corpore, quod nos sumus, enumerans dicit: *Requiescet super eum spiritus sapientiæ & intellectus, spiritus consilij & fortitudinis, spiritus scientiæ & pietatis, & replebit eum spiritus timoris Domini.* Quos gradus, de cælestibus loquens, descendendo magis quam ascendendo numeravit: videlicet sapientiam, intellectum, consilium, fortitudinem, scientiam, pietatem, timorem. Et cum scriptum sit: *Initium sapientiæ timor Domini;* constat proculdubio, quia à timore ad sapientiam ascenditur, non autem à sapientia ad timorem reditur; quia nimirum perfectam habet sapientia charitatem. Et scriptum est: *Perfecta charitas foras mittit timorem.* Propheta ergo, quia de cælestibus ad ima loquebatur, cœpit magis à sapientia, & descendit ad timorem. Sed nos qui à terrenis ad cælestia tendimus, eosdem gradus ascendendo enumeremus, ut à timore ad sapientiam pervenire valeamus. In mente etenim nostra primus ascensionis gradus est timor Domini: secundus, pietas; tertius, scientia; quartus, fortitudo; quintus, consilium; sextus, intellectus; septimus, sapientia. Est enim timor Domini in mente. Sed qualis est iste timor, si cum eo pietas non est? Qui enim misereri proximo ignorat, qui compati ejus tribulationibus dissimulat; hujus timor ante omnipotentis Dei oculos nullus est, quia non sublevatur ad pietatem. Sed sæpe pietas per inordinatam misericordiam errare solet, si fortasse pepercerit quæ parcenda non sunt. Peccata enim quæ ferri gehennæ ignibus possunt, disciplina verbere sunt corrigenda. Sed inordinata pietas cum temporaliter parcat, ad æternum supplicium pertrahit. Ut ergo vera & ordinata sit pietas, ad gradum est alium sublevanda, id est, ad scientiam: ut sciat vel quid ex judicio puniat, vel quid ex misericordia dimittat. Sed quid si sciat quid agere quisque debeat, virtutem verò agendi non habeat? Scientia ergo nostra crescat ad fortitudinem, ut cum videt quid agendum sit, hoc agere per mentis fortitudinem possit, ne timore tepidet, & pavore collapsa, non valeat bona defendere quæ sentit. Sed sæpe fortitudo si improvida fuerit, & minus contra vitia circumspicte, ipsa sui præsumptione in casum ruit. Ascendat ergo ad consilium, ut providendo præmuniat omne quod agere fortiter potest. Sed esse consiliū non potest, si intellectus deest: quia qui non intelligit malum quod agerem gravat, quo modo potest bonū solidare

Exod. 27. d

Exod. 25. a

* al. cultodiam

supra hom. 10. in Exod. c. 16. 8.

Moral. c. 37

Cf. 101. a

Mat. 23. b

* al. vitæ.

1. 2. 11. a

Prov. 9. b

1. 10. 4. d

D

E

Luc. 2. b

quod adjuvat? Itaque à consilio ascendamus ad intellectum. Sed quid si intellectus magno acumine vigilet, & moderari se nesciat per maturitatem? Ab intellectu ergo ascendamus ad sapientiam: ut hoc quod acutè intellectus invenit, sapientia maturè disponat. Quia igitur per timorem surgimus ad pietatem, per pietatem ad scientiam ducimur, per scientiam ad fortitudinem roboramur, per fortitudinem ad consilium tendimus, per consilium intellectu proficimus, per intellectum ad maturitatem sapientiae pervenimus; septem gradibus ad portam ascendimus, per quam nobis aditus vitæ spiritualis aperitur. Bene autem dicitur, quia vestibulum erat ante eam: quia nisi quis prius humilitatem habuerit, ad hos gradus donorum spiritualium non ascendit, sicut scriptum est: *Super quem requiescet spiritus meus, nisi super humilem & quietum, & rementem sermones meos?* De quo per Psalmistam dicitur: *Ascensus in corde eius disposuit in convallibus lacrymarum.* Convallis quippe humilis locus est: & peccator quisque dum se in lacrymis humiliter affligit in corde, per ascensum virtutum proficit. Qui rursus ait: *Emitte fontes in convallibus;* quia omnipotens Deus dona spiritualis gratiæ humilibus præstat. Potest quoque per vestibulum fides intelligi. Ipsa quippe est ante gradus & portam: quia prius ad fidem venimus, ut postmodum per spiritualium donorum gradus, cælestis vitæ aditum intremus. Non enim per virtutes venit ad fidem, sed per fidem pertingitur.

Ad. 10. a ad virtutes. Cornelius enim Centurio, cuius electionis ante baptismum Angelo testante laudata sunt, non operibus venit ad fidem, sed fide venit ad opera. Nam & ei per Angelum dicitur: *Orationes tue & elemosine ascenderunt in conspectum Dei.*

Ibid. Si enim * Deum verè & ante baptismum non crederat, quid orabat? vel quomodo hunc omnipotens Deus exaudierat, si non ab ipso se in bonis perfici petebat? Sciebat igitur creatorem omnium Deum, sed quòd ejus omnipotens Filius incarnatus esset, ignorabat. Neque enim poterat bona agere, nisi antè credidisset. Scriptum namque est: *Sine fide impossibile est placere Deo.* Fidem ergo habuit, cuius operationes & elemosinæ placere Deo potuerunt. Bona autem actione promeruit, ut Deum perfectè cognosceret, & incarnationis ejus mysterium crederet, quatenus ad sacramentum Baptismatis perveniret. Per fidem ergo venit ad opera, sed per opera est solidatus in fide. Vestibulum itaque ante gradus est: quia qui prius credidit, ipse post virtutum gradibus ad portam aditum ascendit. Sequitur: *[Et porta atrij interioris contra portam Aquilonis, & Orientalem.]* Hoc loco contra, non pro adversitate ponitur, sed pro rectitudine: ita enim porta interioris atrij posita monstrabatur, ut porta Aquilonis & Orientis recto ad eam aditu tenderet. Quid est ergo quòd porta interior recto itinere posita contra portam Orientis & Aquilonis ostenditur, nisi hoc, quòd apertè datur intelligi, quia sive Judaico & Gentili populo, seu iustis & peccatoribus, sed post peccata conversis, a quæ aditus regni cælestis aperitur? Larga est enim misericordia creatoris nostri. Et porta interior non solum portam Orientis respicit, sed etiam Aquilonis: quia non solum his qui in innocentia permanent, sed etiam peccatoribus peccata sua penitendo damnantibus aperiuntur interioris atrij gaudia: ut ineffabilia mysteria patriæ cælestis agnoscant, agnoscendo sciant, sitiendo currant, currendo perveniant. Hæc æterni gaudij secreta cognoverat, qui dicebat: *Sititit anima mea ad Deum vivum, quando veniam & apparebo ante faciem Dei?* Prædicator Gentium ad hunc aditum regni cælestis anhelabat, cum dicebat: *Cupio dissolvi, & esse cum Christo.* Hæc * exultationis occultæ secreta cognoverat sponsa, quæ dicebat: *Dilectus meus misit manum suam per foramen, & venter meus intremuit*

Ad tactum ejus. Dilectus etenim manum per foramen mittit, quando virtute sua Dominus nostrum animum per subtilem intellectum pulsat. Et venter in tactu illius contremiscit, quia infirmitas nostra per hoc quòd cælestis gaudij intellectu tangitur, ipsa sua exultatione turbatur, & fit in mente pavorem cum lætitia; quia jam sentit quid de cælesti gaudio diligit, & adhuc metuit, ne non * pereat, quod vix tenuiter sentit. Quid igitur restat, nisi ut se ad perfectioris vitæ cursum dirigant omnes, qui in illa gaudia patriæ cælestis agnoscent? Unde & hic apertè subjungitur: *[Et mensus est à porta usque ad portam centum cubitos.]* Centenarium numerum, quia decies per denarium ducitur, jam superius diximus esse perfectum. Is itaque qui aditum atrij interioris videt, profectò necesse est ut per vitam perfectionis currat, & à porta inchoationis usque ad consummationis ingressum perveniat. Mensuretur ergo atrium interius, quod à portis exterioribus usque ad portam interiorem tenditur, centum cubitis: ut qui intrare amando cæpit, latitudinem perfectionis habeat in mente; quatenus in eum quem diligit, hunc nec adversa coangustent, nec prospera elevent; sed transitoria cuncta despiciens, quousque ad gaudia secreta perveniat, per atrium perfectionis currat. Sunt etenim multi, qui jam in septem gradibus aditum portæ exterioris intraverunt, juxta quemdam supernæ dispensatis modum, per timorem Dei humiles, per pietatis studium misericordes, per scientiam discreti, per mentis fortitudinem liberi, per consilium cauti, per intellectum providi, per sapientiam maturi; sed adhuc quibusdam necessitatibus obligati, hujus mundi curis inserviunt: & unde jam ex magna parte excusserunt animum, ibi adhuc tenentur inviti. Cumque superimposita terrenæ occupationis portant onera, minùs in præceptis cælestibus exercentur. Et dum anhelare medullitus ad æternam patriam non vacat, ipsa in eis sua aliquo modo desideria languescunt: quia animo curis temporalibus prædedito, vera gaudia quæ cognoverunt, amare non tantùm licet, quantum libet. Hi plerumque à jugo mundi colla mentis excutiunt, omnia deserunt, terrenæ curæ pondera deponunt, atque ut ad cæleste desiderium latius animi sinum laxent, vitam remotam petunt, & in ea sanctis precibus intenti, sacris meditationibus dediti, quotidiano se steru afficiunt, & vetustatem cordis igne amoris constant, atque ad cæleste gaudium accendendo se innovant. Hi plerumque in ipso suo desiderio accensi, exire jam de carne concupiscunt, atque ad vitam præsentem redire post steru nolunt. Sed tamen differuntur, ut dilatus amor ex ipsa sua dilatione proficiat, & ardenti desiderio quasi quod negatur, crescat. Sic in regione Gerafenorum qui liberatus à legione demonum fuerat, jam cum Domino ire volebat, sed tamen ei dicitur: *Revertere in domum tuam, & narra quanta fecerit tibi Dominus.* Sic sponsa in Cantico canticorum sanctis desiderijs anxia loquitur, dicens: *In lectulo meo per noctes quæsvi quem diligit anima mea. Quæsvi illum, & non inveni.* In lectulo enim dilectum quærit, quando in ipso suo otio & vacatione quam appetit, jam videre anima Dominum concupiscit, jam ad eum exire desiderat, jam carere præsentis vitæ tenebris anhelat. Sed quærit illum, & non invenit: quia quamvis magno amore desiderat, adhuc tamen ei non conceditur videre quem amat. Tales itaque sanctorum mentes quid aliud in hoc desiderio faciunt, nisi quòd jam à portis exterioribus per atrium interius ad portam currunt? Quibus sæpe evenit, ut cum se viderint magno cælestis gratiæ munere compunctos, jam se perfectos existiment, & obediētes putent; sed quia nullus est qui dura præcipiat: patientes esse se credant, sed quia nemo eos per contumelias & adversitates pulsat. Et plerum-

que contingit, ut spiritale ministerium vel inviti suscipiant, atque ad gubernationem fidelium deducantur. Qui quum magnis tribulationibus fuerint hinc inde pullati, turbati mente, sese imperfectos inveniunt, qui non pullati, perfectos se esse crediderunt. Quia ex re agitur, ut se ad semetipsum colligant, & apud se taciti opprobrium suae infirmitatis erubescant, atque ex ipsa sua confusione roborati, contra adversa patientiam opponant, & ex tribulatione proficiant, qui prius in otio ex ipsa sua securitate torpebant. Et veraciter esse tales incipiunt, quales se esse prius inanisiter putaverunt. Hi itaque cum a portis exterioribus usque ad interiorem portam per boni studij atrium * deferuntur, hoc ipsum in eis atrium centum cubitis mensuratur; quia * dilectione & exercitatione sancta quotidie ad perfectionem proficiunt. Per quotidiana enim desideria in mente proficere, quasi centum est cubitis interioris atrium mensurari. Ideo ergo a portis usque ad portam centum sunt cubiti, ut quae quaedam mora eundi sit ipsa dilatio vivendi, per quam quotidie in virtutibus crescitur, ut ad interiorem aditum perfectius perveniat. Sequitur: [Et eduxit me ad viam Australem, & ecce porta qua respiciebat ad Austrum: & mensus est frontem ejus, & vestibulum ejus juxta mensuras superiores: & fenestras ejus, & vestibula in circuitu, sicut fenestras ceteras, quinquaginta cubitorum longitudinem, & latitudinem viginti quinque cubitorum. Et in gradibus septem ascendebatur ad eam: & vestibulum ante fores ejus.]

Cuncta haec in Orientis & Aquilonis porta jam dicta sunt, & congruum non est, ut ea quae semel ac secundo exponentes diximus, saepius replicemus. Norandum tamen nobis est, quia in spiritali edificio alter aditus ad Orientem, alius ad Aquilonem, atque alius ad Austrum patet. Sicut enim Aquilonis frigore peccatores, ita per Australem viam ferventes spiritu designantur: qui calore sancti Spiritus accensi, velut in meridiana luce virtutibus excrescunt. Pateat itaque porta ad Orientem, ut hi qui sacramenta fidei bene inchoaverunt, & in nulla postmodum vitiorum profunditate demersi sunt, ad gaudia secreta perveniant. Pateat porta ad Aquilonem, ut hi qui post inchoationem caloris & luminis in peccatorum suorum frigore & obscuritate dilapsi sunt, per compunctionem poenitentiae ad veniam redeant, & quae sit interna retributionis vera letitia cognoscant. Pateat porta ad Meridiem, ut hi qui sanctis desideriis in virtutibus fervent, spiritali intellectu quotidie interni gaudij mysteria penetrent. Inter haec autem quaeri potest, cum quatuor hujus mundi partes sint, cur in hoc edificio exterioris atrij non quatuor, sed tres portae esse memorantur? Quod recte quaerendum fuerat, si Propheta non spiritale, sed corporale aedificium vidisset. Sancta enim Ecclesia, id est, spiritale aedificium, ut ad secreta gaudia pertingat, tres solummodo portas habet, videlicet fidem, spem, atque charitatem: unam ad Orientem, aliam ad Aquilonem, tertiam ad Meridiem. Porta quippe in Oriente est fides, quia per ipsam lux vera nascitur in mente. Porta ad Aquilonem spes; quia unusquisque in peccatis positus, si de venia desperaverit, funditus perit. Unde necesse est, ut qui per suam iniquitatem extinctus est, per spem misericordiae reviviscat. Porta ad Meridiem charitas, quia igne amoris ardet. In meridiana etenim parte sol in altum ducitur, quia per charitatem lumen fidei in Dei & proximi dilectione sublevatur. Tribus igitur portis ad interioris atrium tenditur, quia per fidem, spem, atque charitatem ad gaudia secreta pervenitur. Alia quoque quaestio oritur, cur porta atrij interioris posita contra portam Orientis & Aquilonis dicitur, & an ad Australem portam pateat, taceatur. Sed quia per Orientem inchoantes, per Aquilonem lapsos diximus defi-

* al. differuntur
* al. dilatione

gnari, dignum fuit ut vel de inchoantibus, quibus adhuc sol in tepore est, vel etiam de lapsis, sed per conversionem redeuntibus, aperte diceretur, quod eis porta atrij interioris pateat, quatenus ex ipsis nos certos faceret, de quibus dubitari poterat. Hoc autem de porta Australi dicendum non erat; quia eos ad gaudia interna pertingere, qui fervore spiritus in virtutibus permanent, nullus ignorat. Sequitur: [Et caelata palma erant, una hinc, & altera inde in fronte ejus.] Quid est, quod prius in frontibus pictura palmarum, nunc autem caelata palma in fronte esse memorantur? In caelatura quippe lapidum foris opera esse videntur. Sed, sicut jam superius diximus, pictura palmarum est ostensio signorum. Nunc vero caelatura palmarum dicitur, ut bonorum operum demonstratio designetur. Ipsi enim summis praedicatoribus dicitur: *Videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum qui in caelis est.* Qui igitur in vita sua impressa esse sancta opera demonstrant, palmas in fronte caelatas habent: quia quanta illos in posterum victoria sequatur, jam nunc in sanctis suis operibus ostendunt. Vel certe quia fidem per Orientem, spem per Aquilonem, charitatem vero per Australem portam diximus designari; notandum nobis est, quia in Orientis portae pictura palmarum, in Aquilone vero & Meridie caelatura esse perhibetur: quia contingit saepe, ut hi qui adhuc inchoantes sunt, necdum se in operibus solidis ac magnis exerceant: hi vero qui post iniquitates ad virtutes redeunt, plerumque ut culpas suas ante omnipotentis Dei oculos tegere valeant, in magnis operibus exercentur. Et quia jam fervore spiritus in virtutibus excreverunt, quasi merides in sanctis actibus inardescunt. In Orientis ergo porta pictura est, in Aquilonis vero & Meridie caelatura: quia signum victoriae quod in inchoantibus ostenditur, hoc in revertentibus atque ferventibus jam solidius & robustius tenetur. Notandum quoque magnopere est, quod dicitur, *hinc & inde.* Omnes enim qui ad vitam aditum tendimus, & ex dextro & sinistro latere habere palmam debemus. Quod enim hinc & inde dicitur, latus utrumque signatur. A dextro igitur palmam habet is, quem prospera non extollunt: a sinistro palmam habet is, quem adversa non dejiciunt. Quasi ex utraque parte portabat Paulus palmam cum diceret: *Per arma justitiae a dextris & a sinistris, per gloriam & ignobilitatem, per infamiam & bonam famam: ut seductores, & veraces.* Non hunc adversa frangebant, non prospera in mentis tumorem sublevabant. Hinc inde ergo gestabat palmam, quia & in adversitate fortis, & in prosperitate humilis permanebat. Quisquis enim de prosperis extollitur, habere in dextera parte palmam nescit. Quisquis in adversitatibus frangitur, portare palmam a sinistro latere ignorat. Ut ergo hinc & inde palma gestetur in fronte, adesse semper nostris mentibus debet & in adversis fiducia, & in prosperis timor: ne aut adversa in desperationem pertrahant, aut prospera animum in sui fiduciam extollant. Hinc est quod idem egregius praedicator dicebat: *Scio & humiliari, scio & abundare: ubique & in omnibus institutus sum. Et satiari & esurire, & abundare & penuriam pati: omnia possum in eo qui me confortat.* Nunquidnam, fratres, ars est aliqua, humiliari & abundare, satiari & esurire, abundare & penuriam pati: ut pro magno se ista scire tantus praedicator insinuet? Ars omnino, & mira disciplinae scientia, quae toto nobis cordis est adnitu discenda. Quem enim penuria sua non frangit, a gratiarum actione non retrahit, in rerum temporalium desiderio non accendit, scire humiliari. Hoc enim loco Apostolus humiliari, dicit penuriam pati. Nam statim e contrario subjungit: *Scio & abundare.* Qui enim acceptis rebus non extollitur, qui eas ad usum vanae gloriae non intor-

B
Ipsi enim summis praedicatoribus dicitur: *Videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum qui in caelis est.* Qui igitur in vita sua impressa esse sancta opera demonstrant, palmas in fronte caelatas habent: quia quanta illos in posterum victoria sequatur, jam nunc in sanctis suis operibus ostendunt. Vel certe quia fidem per Orientem, spem per Aquilonem, charitatem vero per Australem portam diximus designari; notandum nobis est, quia in Orientis portae pictura palmarum, in Aquilone vero & Meridie caelatura esse perhibetur: quia contingit saepe, ut hi qui adhuc inchoantes sunt, necdum se in operibus solidis ac magnis exerceant: hi vero qui post iniquitates ad virtutes redeunt, plerumque ut culpas suas ante omnipotentis Dei oculos tegere valeant, in magnis operibus exercentur. Et quia jam fervore spiritus in virtutibus excreverunt, quasi merides in sanctis actibus inardescunt. In Orientis ergo porta pictura est, in Aquilonis vero & Meridie caelatura: quia signum victoriae quod in inchoantibus ostenditur, hoc in revertentibus atque ferventibus jam solidius & robustius tenetur. Notandum quoque magnopere est, quod dicitur, *hinc & inde.* Omnes enim qui ad vitam aditum tendimus, & ex dextro & sinistro latere habere palmam debemus. Quod enim hinc & inde dicitur, latus utrumque signatur. A dextro igitur palmam habet is, quem prospera non extollunt: a sinistro palmam habet is, quem adversa non dejiciunt. Quasi ex utraque parte portabat Paulus palmam cum diceret: *Per arma justitiae a dextris & a sinistris, per gloriam & ignobilitatem, per infamiam & bonam famam: ut seductores, & veraces.* Non hunc adversa frangebant, non prospera in mentis tumorem sublevabant. Hinc inde ergo gestabat palmam, quia & in adversitate fortis, & in prosperitate humilis permanebat. Quisquis enim de prosperis extollitur, habere in dextera parte palmam nescit. Quisquis in adversitatibus frangitur, portare palmam a sinistro latere ignorat. Ut ergo hinc & inde palma gestetur in fronte, adesse semper nostris mentibus debet & in adversis fiducia, & in prosperis timor: ne aut adversa in desperationem pertrahant, aut prospera animum in sui fiduciam extollant. Hinc est quod idem egregius praedicator dicebat: *Scio & humiliari, scio & abundare: ubique & in omnibus institutus sum. Et satiari & esurire, & abundare & penuriam pati: omnia possum in eo qui me confortat.* Nunquidnam, fratres, ars est aliqua, humiliari & abundare, satiari & esurire, abundare & penuriam pati: ut pro magno se ista scire tantus praedicator insinuet? Ars omnino, & mira disciplinae scientia, quae toto nobis cordis est adnitu discenda. Quem enim penuria sua non frangit, a gratiarum actione non retrahit, in rerum temporalium desiderio non accendit, scire humiliari. Hoc enim loco Apostolus humiliari, dicit penuriam pati. Nam statim e contrario subjungit: *Scio & abundare.* Qui enim acceptis rebus non extollitur, qui eas ad usum vanae gloriae non intor-

D
a dextris & a sinistris, per gloriam & ignobilitatem, per infamiam & bonam famam: ut seductores, & veraces. Non hunc adversa frangebant, non prospera in mentis tumorem sublevabant. Hinc inde ergo gestabat palmam, quia & in adversitate fortis, & in prosperitate humilis permanebat. Quisquis enim de prosperis extollitur, habere in dextera parte palmam nescit. Quisquis in adversitatibus frangitur, portare palmam a sinistro latere ignorat. Ut ergo hinc & inde palma gestetur in fronte, adesse semper nostris mentibus debet & in adversis fiducia, & in prosperis timor: ne aut adversa in desperationem pertrahant, aut prospera animum in sui fiduciam extollant. Hinc est quod idem egregius praedicator dicebat: *Scio & humiliari, scio & abundare: ubique & in omnibus institutus sum. Et satiari & esurire, & abundare & penuriam pati: omnia possum in eo qui me confortat.* Nunquidnam, fratres, ars est aliqua, humiliari & abundare, satiari & esurire, abundare & penuriam pati: ut pro magno se ista scire tantus praedicator insinuet? Ars omnino, & mira disciplinae scientia, quae toto nobis cordis est adnitu discenda. Quem enim penuria sua non frangit, a gratiarum actione non retrahit, in rerum temporalium desiderio non accendit, scire humiliari. Hoc enim loco Apostolus humiliari, dicit penuriam pati. Nam statim e contrario subjungit: *Scio & abundare.* Qui enim acceptis rebus non extollitur, qui eas ad usum vanae gloriae non intor-

E
abundare: ubique & in omnibus institutus sum. Et satiari & esurire, & abundare & penuriam pati: omnia possum in eo qui me confortat. Nunquidnam, fratres, ars est aliqua, humiliari & abundare, satiari & esurire, abundare & penuriam pati: ut pro magno se ista scire tantus praedicator insinuet? Ars omnino, & mira disciplinae scientia, quae toto nobis cordis est adnitu discenda. Quem enim penuria sua non frangit, a gratiarum actione non retrahit, in rerum temporalium desiderio non accendit, scire humiliari. Hoc enim loco Apostolus humiliari, dicit penuriam pati. Nam statim e contrario subjungit: *Scio & abundare.* Qui enim acceptis rebus non extollitur, qui eas ad usum vanae gloriae non intor-

quet, qui solus non possidet quod accepit, sed hoc cum indigentibus misericorditer dividit, scit abundare. Qui acceptis alimentis non ad ingurgitationem ventris utitur, sed ad reparationem virtutis, nec plus carni tribuit, quam necessitas petit, scit satiari. Qui alimentorum inopiam sine murmuratione tolerat, nec pro necessitate victus agit aliquid unde anima peccati laqueum incurrat, scit esurire. Quem ergo nec in abundantia superbia elevat, nec in necessitate cupiditas irritat, novit abundare, novit penuriam pati. Qui cum statim subderet, *Omnia possumus*; ne elationis esse verba crederemus, adjunxit, *In eo qui me confortat*. Ecce in altum ramus prodiit, sed quia in radice se tenuit, in viriditate permanit. In altum enim surgens arcesceret, si se à radice divisisset. Sibi enim nihil tribuit, quia omnia se posse non in se; sed in eo qui se confortat, fatetur. Hinc & inde ergo prædicator egregius palmam habet, quem nec abundantia in superbia, nec inopia ad avaritiam pertrahit. Discamus itaque fratres, non solum in prosperis, sed in adversis quoque gratias agere. Pater enim nobis ex pietate sua factus est conditor noster, nosque adoptivos filios ad hereditatem regni caelestis nutrit. Et non solum donis reficit, sed etiam flagellis erudit. Discamus igitur abundare, ut cuncta quæ ab eo accepimus, cum indigentibus partiamur. Et mentem abundantia non elevet, ne fortasse gaudeat quia hoc adest sibi, quod deest alteri, & non jam communi bono, sed proprio lætetur. A privato gaudio Veritas ad commune discipulos revocat, cum eos de prædicatione redeunt, & de subjectione dæmonum lætantes admonet, dicens: *Nolite gaudere super hoc, sed potius gaudete & exultate, quia nomina vestra scripta sunt in celo*. Non enim omnes electi dæmonia eiciunt, sed tamen electorum omnium nomina celo tenentur adscripta. Admonentur ergo discipuli privatam lætitiā deponere, de communi autem & perpetua felicitate gaudere. Quisquis itaque in eo gaudet quod alter non habet, ex ipsa sua abundantia deterior factus, gaudium privatam habet. Contra hujus nos appetitum abundantia Joannes admonet, dicens: *Nolite diligere mundum, neque ea quæ in mundo sunt*. Quimox rationem subdidit, quare: *Si quis diligit mundum, non est charitas Patris in eo*. Nemo enim potest duobus dominis servire, quia non valet simul transitoria & æterna diligere. Si enim æternitatem diligimus, cuncta temporalia in usu non in affectu possidemus. Qui eandem rationem protinus subdidit, dicens: *Quia omne quod in mundo est, concupiscentia carnis est, & concupiscentia oculorum, & superbia vitæ*. Ideo enim habere aliquid homines, & ultra quam necesse est, concupiscunt, ut habendo superbiant: & quia hoc alius non habet, se in cogitationibus extollant. Quisquis itaque talis est, adhuc ad portandam abundantiam doctus non est. Sæpe autem quod avaritia ex appetitu suggerit, necessitatem putat: & cum minima sufficiant, dolet majora deesse; atque incautus animus quandam quasi necessitatem patitur quam parit. Et cum nimia sint quæ desiderat, suam sibi avaritiam aliquo modo excusat. Abundantia itaque superbia vicina est. Quam si quando etiam cupiditas interceptit, hanc, ut ita dixerim, quasi peregrina captivitas invasit. Si igitur abundandi artem scire volumus, necesse est, ut non solum ea quæ vicina sunt, sed ea etiam quæ de longinquo veniunt, vitia fugiamus. Discamus penuriam pati, ne ea quæ non habemus, habere etiam cum culpa requiramus; nec felices putemus, quos rebus onustos cernimus. Nimia valde sunt ea, quæ sibi quasi in sumptus vitæ præsentis præparant. Multa portant, sed in via brevi. Magna est nobis in hoc itinere focia paupertas, quæ animum non angustat, cum deest terrena substantia, de qua æterno judicii

rationes ponamus. Liberiùs ad patriam tendimus, quia quasi in via pondere caremus. Discamus satiari, ne in sumendis alimentis corporis, gulæ magis quam necessitati serviamus. Plus enim concupiscentia quam necessitas petit. Et sæpe dum carnis inopia satisfacere curamus, voluptas subrepat, modum refectionis excedit. Unde fit, ut culpa transeat ad culpam: quia plerumque inde alia tentatio carnis nascitur, dum carni * immoderata refectione servitur. Ex peccato etenim primi hominis infirmante natura, in hoc mundo cum nostris tentationibus nascimur. Et caro nobis aliquando adjutrix est in bono opere, aliquando autem seductrix in malum. Si igitur ei plus quam debemus, tribuimus, hostem nutritimus. Et si necessitati ejus, quæ debemus, non reddimus, civem necamus. Satianda itaque est caro, sed ad hoc usque, ut in bono nobis opere famulari sufficiat. Nam quisquis ei tantum tribuit, ut superbiat, satiari penitus ignorat. Ars itaque magna est satiari, ne unusquisque per fatietatem carnis ad iniquitatem prorumpat turpitudinis. Discamus esurire, ut nobis propter abundantiam sequentem nostra hæc inopia placeat. Nec nos ventris necessitas ad culpam trahat, nec peccatum menti ipsa indigentia suggerat: & dum caro fame afficitur, ad cupiditatem animi irritetur, & querat cum culpa providere, unde carni valeat in necessitate satisfacere: ne cor in indignationem profiliat, & linguam in murmurationis amaritudinem accendat. Qui igitur in carnis suæ inopia se hinc inde circumspicit, atque à peccati laqueo custodit, novit esurire. Nos itaque, fratres charissimi, iram atque avaritiam in adversitate fugientes, & elationem & immoderata gaudia in prosperitate declinantes, quia per fidem, spem atque charitatem, interioris vitæ atrium tribus portis intrare concupisimus, palmas hinc & inde teneamus. Liber adhuc alterum civem caelestis patriæ ad mentem reducere, & qualiter hinc inde palmam teneat, demonstrare. Beatus etenim Job cum esset viris Orientalibus ditior, & ei prospera cuncta suppeterent, filiis polleret, familia cresceret, greges exuberarent, in tanto omnipotentis Dei timore perstitit, ut inter custodiam disciplinæ, inter acta justitiæ, inter multa humilitatis obsequia, misericordiæ operibus intentus, sacrificiis offerendis deditus, holocausta Domino pro singulis filiis immolaret, ne quis eorum saltem in corde peccasset. Pensemus ergo, quanta ei erat custodia boni operis, qui in filiis suis expiabat sacrificiis culpas cordis. Sed quam justus esset, in prosperitate innotuerat: valde autem ignotum erat si perseverare justus & inter flagella potuisset. Tangendus ergo erat verberis: ut qui notus erat omnipotenti Domino, notus per flagella fieret nobis & sibi metipsum. Disponente itaque Domino consumpti sunt greges, interfecti custodes, everfa domus, extincti filij, percussa caro à planta pedis usque ad verticem. Remansit uxor incolumis, quæ verborum jaculis vulnera auget. Sed hanc vir sanctus in tentatione, sanus in vulnere prudenter docet, eique respondet, dicens: *Si bona accepimus de manu Domini, mala quare non suscipiamus?* Amici quoque ad consolandum veniunt, ad contumelias prorumpunt, & in dolore vulnere, addunt adhuc vulnera verborum. Immisericordem dicunt, raptorem nominant, violentum denunciant, oppressorem pauperum fatentur. Quid igitur miles Dei faceret inter dolentia vulnera & amara verba * depressus? Ecce flagella Dei & verba hominum simul afflictum animum ad desperationem prehensum: sed virtute spiritus plenus, carnis vulneribus jacens, mentis robore stans, contra desperationis impulsum reduxit ad memoriam bona quæ egerat. Quia misericors fuerat, dicit: *Oculus fui caecus, & pes claudus*. Et rursum: *Pater etiam pauperum*.

s. Bon. Ph.
l. 4. c. 20.

Luc. 10. d

1. Joann. 2. b
Ibid.

Mat. 6. d

1. Joann. 2.

Job. 1. c. 2.

1. bo. Job. 2. c

* al. de-

prehensum?

ca- Job. 29. e

1. bo.

1. bo.

ibid. Quia disciplinae custos & benignus, dicit: Cumque A
Tob. 31. b sederem quasi rex, circumspexit me exercitus, et
 tamen marentium consolator. Quia humilis fuerat,
 dicit: Si contempsit subire iudicium cum seruo meo &
ibidem. ancilla mea, cum disceptarent adversum me. Quia
ibidem. hospitalis fuerat, fatetur: Si despexi praeerentem,
 eo quod non habuerit indumentum. Quia largus in
ibidem. donis, dicit: Si non benedixerunt mihi latera ejus,
 & de velleribus ovium mearum calefactus est. Quia
ibidem. violentus non fuerat, testatur, dicens: Si levavi
 super pupillam meam, cum viderem me in por-
 ta superiorem. Quia de inimici periculo nunquam
 exultaverat, dicit: Si gavisus sum ad ruinam ejus
 qui me oderat. Quia patiens fuit, & etiam suorum
 malitiam aequanimitè pertulit, dicit: Si non dixe-
 runt viri tabernaculi mei, Quis dei de carnibus ejus
 ut saturemur? Quid est hoc, quod vir sanctus tot
 suas virtutes inter flagella enumerat? Quid est,
 quod ore suo opera quae fecerat, laudat: nisi quia
 inter vulnera & verba quae hunc ad desperationem
 trahere poterant, ad spem animum reformat? Et
 qui in prosperitate humilis fuit, revocatis bonis suis
 ad memoriam, infractus in adversitate permansit.
 Cujus enim animum inter tot flagella, illa verba ad
 desperationem non impellerent, nisi sibi ad memo-
 riam bona quae fecerat revocasset? Vidit igitur san-
 ctus vir mentem suam auditis tot malis ad despera-
 tionem concuti, & mirabiliter studuit in spe certa
 ex bonis suis actibus solidari. Sic impletur quod
 scriptum est: In die bonorum ne immemor sis malo-
 rum, & in die malorum ne immemor sis bonorum. Si
 enim cum bona habemus, malorum reminiscimur,
 quae aut jam passi sumus, aut adhuc pati possumus:
 accepta bona mentem non elevat, quia eorum
 gaudium timor memoriae malorum premit. Et si
 cum mala habemus, bonorum reminiscimur, quae
 aut jam accepimus, aut adhuc nos posse accipere
 speramus, malorum pondus animum in desperatio-
 nem non deprimit, quia hunc ad spem memoria
 bonorum levat. Si itaque fratres charissimi, sic per
 praecepta Dominica & per sanctorum exempla gra-
 dimur, ut nos nec prosperitas elevet, nec adversi-
 tas frangat, habere nos ante omnipotentis Dei ocu-
 los palmas hinc & inde monstramus: Cui est honor
 & gloria, in saecula saeculorum. Amen.

HOMILIA XX.

Ezech. c. Et porta atrij interioris in via Australi: &
XL. v. 27. mensus est à porta usque ad portam in via
 Australi, centum cubitos. Et introduxit
 me in atrium interius ad portam Australem:
 & mensus est portam juxta mensu-
 ras superiores, thalamum ejus, & fron-
 tem ejus, & vestibulum ejus eisdem men-
 suris, & fenestras, & vestibulum ejus in
 circuitu quinquaginta cubitos longitudi-
 nis, & latitudinis viginti quinque cubi-
 tos: & vestibulum per gyrum longitudine
 viginti & quinque cubitorum, & latitu-
 dine quinque cubitorum: & vestibulum
 ejus ad atrium exterius, & palmas ejus
 in fronte: & octo gradus erant quibus
 ascendebatur ad eam. Et introduxit me
 in atrium interius per portam Orientalem,
 & mensus est portam secundum men-
 suras superiores: thalamum ejus, & fron-
 tem ejus, & vestibulum ejus, sicut supra:
 & fenestras ejus, & vestibula ejus in cir-
 cuitu longitudine quinquaginta cubito-

rum, & latitudine viginti quinque cubito-
 rum. Et vestibulum ejus, id est, atrij ex-
 terioris, & palma calata in fronte ejus
 hinc & inde, & in octo gradibus ascen-
 sus ejus. Et introduxit me ad portam quae
 respiciebat ad Aquilonem: & mensus est
 secundum mensuras superiores, thalamum
 ejus, & frontem ejus, & vestibulum ejus,
 & fenestras ejus per circuitum, longitu-
 dine quinquaginta cubitorum, & latitudi-
 ne viginti quinque cubitorum. Et vestibulum
 ejus respiciebat ad atrium exterius:
 & calatura palmarum in fronte ejus hinc
 & inde, & in octo gradibus ascensus ejus.
 Et per singula gazophylacia ostium in
 frontibus portarum. Ibi lavabant holo-
 caustum.

Propheta verba, quae largiente Domino hodie
 charitati vestrae loquenda sunt, lectione magis
 indigent, quam expositione. Ea enim in tribus portis
 interioribus replicantur quae secundum jam, veltèriò
 de exterioribus dicta sunt. Pauca verò in earum
 descriptione permittantur. Unde necesse est ea nos
 quae jam dicta sunt, legendo transcurrere, ut ea
 quae dicenda sunt, licentius possimus enotare. Ita-
 que nunc dicitur: [Et porta atrij interioris in via
 Australi: & mensus est à porta usque ad portam
 in via Australi, centum cubitos. Et introduxit me
 in atrium interius ad portam Australem: & men-
 sus est portam juxta mensuras superiores, thalamum
 ejus, & frontem ejus, & vestibulum ejus eisdem
 mensuris: & fenestras ejus, & vestibulum ejus in
 circuitu quinquaginta cubitos longitudinis, & la-
 titudinis viginti quinque cubitos, & vestibulum per
 gyrum.] Cuncta haec superius dicta atque expolita
 esse meministis. Necdum verò est dictum quod de
 eodem vestibulo subditur: [Longitudine viginti &
 quinque cubitorum, & latitudine quinque cubito-
 rum: & vestibulum ejus ad atrium exterius.]
 Atque iterum hoc quod jam superius dictum fuerat,
 replicatur, cum dicitur: [Et palmas ejus in fron-
 te.] Et statim quod adhuc dictum non fuerat, sub-
 ditur: [Et octo gradus erant in quibus ascendeba-
 tur ad eam.] Hoc quoque quod de Australi porta
 scriptum est, de Orientali quoque porta in eodem
 ordine narratur. Nam protinus subinfertur: [Et
 introduxit me in atrium interius per portam Orien-
 talem: & mensus est portam secundum mensuras su-
 periores, thalamum ejus, & frontem ejus, & ve-
 stibulum ejus sicut supra: & fenestras ejus, &
 vestibula ejus in circuitum longitudine quinquagin-
 ta cubitorum, & latitudine viginti quinque cubito-
 rum. Et vestibulum ejus, id est, atrij interioris,
 & palma calata in fronte ejus hinc & inde, & in
 octo gradibus ascensus ejus.] Ea quoque, quae de
 Australi porta & Orientali dicta sunt, in eisdem
 verbis etiam de porta quae ad Aquilonem respicit,
 replicantur. Nam subditur: [Et introduxit me ad
 portam quae respiciebat ad Aquilonem, & mensus
 est secundum mensuras superiores, thalamum ejus,
 & frontem ejus, & vestibulum ejus, & fenestras
 ejus per circuitum, longitudine quinquaginta cubi-
 torum, & latitudine viginti quinque cubitorum. Et
 vestibulum ejus respiciebat in atrium exterius, &
 calatura palmarum in fronte illius hinc & inde,
 & in octo gradibus ascensus ejus.] Quid itaque
 interiori atrio, quid thalamo, quid frontibus,
 quid vestibulo, quid fenestris, quid longitudine &
 latitudine, quid palmarum calaturâ signetur, la-
 tere jam superius diximus: nec oportet ut in eisdem
 iterum, sed in his solummodo quae necdum dicta
 sunt,